

Förebyggande och hälsofrämjande analys för jämlik hälsa

Ulf Strömberg, epidemiolog i Region Kronoberg och professor vid Göteborgs universitet
Mathias Karlsson, analytiker i region Kalmar län

Precisionsprevention – *”Hitta nya sätt att nå ut med förebyggande insatser”*

Ulf Strömberg

Epidemiolog, professor

Disposition

- Koppla hälsodata till befolkningen
- Precisionsprevention ur ett befolkningsperspektiv
- Hur koppla hälsodata till befolkningen?
- Håll koll på sociodemografiska variationer
- Geomapping
- Tillämpningar och implikationer

”Hur ser det ut i befolkningen?”

Hälsodata – Befolkningsdata

Hälsoutfall/deltagande i olika befolkningsgrupper

- Avseende geografisk tillhörighet
- Avseende socio-demografi

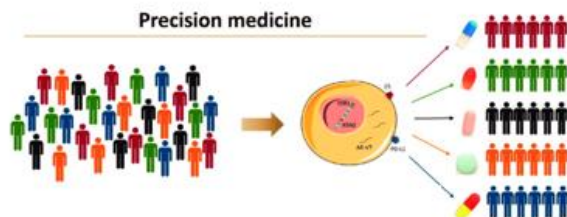

Precisionsprevention - befolkningsperspektiv

DAGENS
Medicin

Storsatsning på precisionsmedicin

Publicerad: 2 Juli 2020, 07:30

diagnostik
&
behandling

VINNOVA

Hållbar precisionshälsa

Hållbar precisionshälsa handlar om att skapa mer träffsäkra och jämlika metoder för att främja hälsa och välbefinnande, samt att förebygga, diagnostisera och behandla sjukdom.

ACTA ONCOLOGICA
2021, VOL. 60, NO. 10, 1272-1274
<https://doi.org/10.1080/0284186X.2021.1962544>

 Taylor & Francis
Taylor & Francis Group

How can precision prevention be approached from a general population perspective within the field of cancer epidemiology?

Ulf Strömberg^{a, b}

Målsättning: kostnadseffektiv och jämlik förebyggande hälso- och sjukvård

- Behöver vi bättre rikta och anpassa preventiva insatser?
- Pröva riktade insatser – designa smart för att facilitera vetenskapliga utvärderingar
- Ta fram beslutsunderlag för riktade insatser som gör skillnad

”Hitta nya sätt att nå ut med förebyggande insatser”

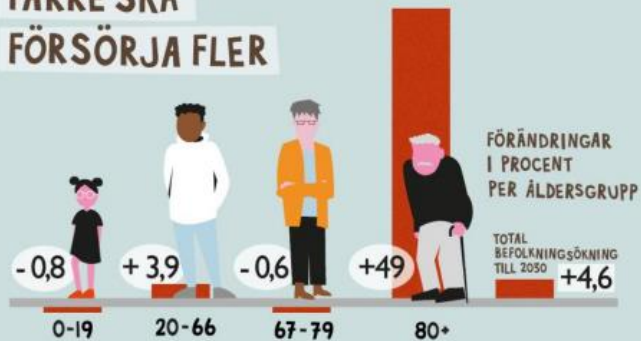
Det vore fantastiskt att få se samma kreativitet som under pandemin för att öka deltagandet i andra viktiga primär- och sekundärpreventiva program, tycker epidemiologen Ulf Strömberg.

Publicerad: 24 augusti 2022, 05:30

Regionerna har goda ambitioner när det gäller förebyggande hälso- och sjukvård. Men det finns ett par grundläggande saker som regionerna kan utveckla i arbetet för en jämlik hälsa:

- 1. Befolkningsstatistik på områdesnivå.** Statistikmyndigheten SCB har delat in Sverige i 5 984 demografiska statistikområden, deso, med hänsyn till befolkningskoncentration och geografisk variation av socioekonomiska förhållanden. Omfattande information beträffande sociodemografiska karaktäristika i varje enskilt deso finns att tillgå via SCB. Därigenom kan befolkningen klassificeras avseende olika områdeskaraktäristika, exempelvis ekonomisk standard i området.
- 2. Monitorering av deltagande och sjukdomsbörda på områdesnivå.** Befolkningens deltagande i preventiva program som hälso- och sjukvården erbjuder kan monitoreras på deso-nivå. Även förekomst av vanliga sjukdomar – och i vilket stadium de upptäcks – kan monitoreras på deso-nivå.

FÄRRE SKA FÖRSÖRJA FLER

VARFÖR STÄLLER VI OM TILL NÄRA VÅRD?

FÖRÄNDRADE BEHOV

DIGITALISERING FÖRÄNDRAR BETEENDEN

Olika typer av ”fall” – här med fokus på barn & ungdomar

Barn/ungdomar

- **karies**
- **fetma**
- **psykisk ohälsa**
- **icke-deltagande i vaccinationsprogram**

DeSO-koppla ”fallen”

*Demografiskt statistikområde,
DeSO*

(5984 DeSO totalt i hela Sverige;
befolkning i varje DeSO: 600-7000)

Ett fall
• Geokodat på folkbokföringsadress
vid diagnos

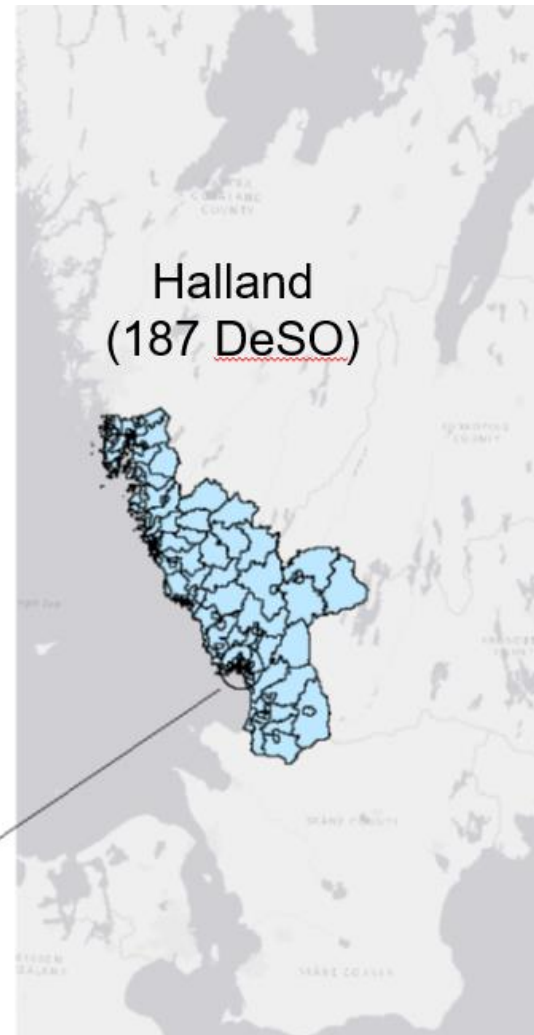
Ett DeSO
• Folkmängd uppdelat på ålder och kön
• Sociodemografiska karaktärstika

Halmstad
(56 DeSO)

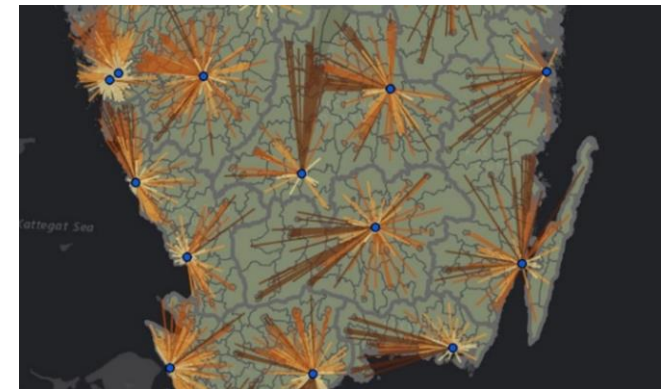
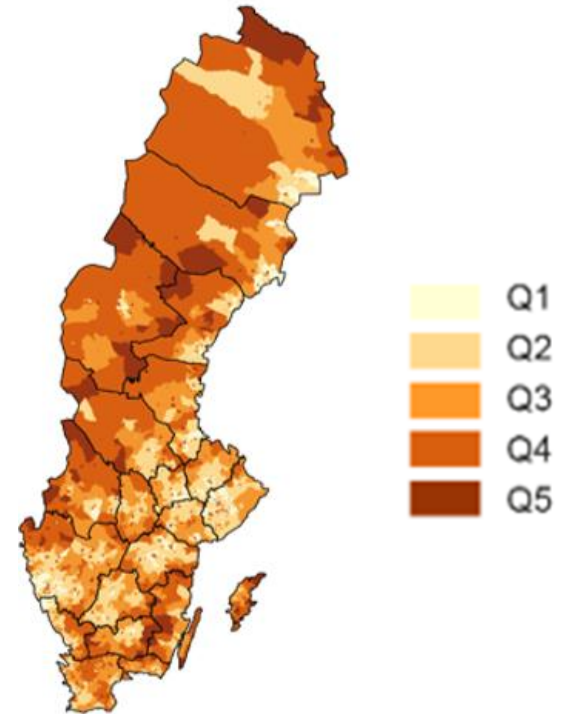

Halland
(187 DeSO)

Karakterisera DeSO

- Karakteristika som avspeglar *deprivation*
- Karakteristika som avspeglar utländsk bakgrund
- Karakteristika som avspeglar geografisk närhet

I oktober, 2022, publicerades nya informationspaneler på SCB:s hemsida

Ett urval av socioekonomiska variabler på DeSO nivå

Alternativ

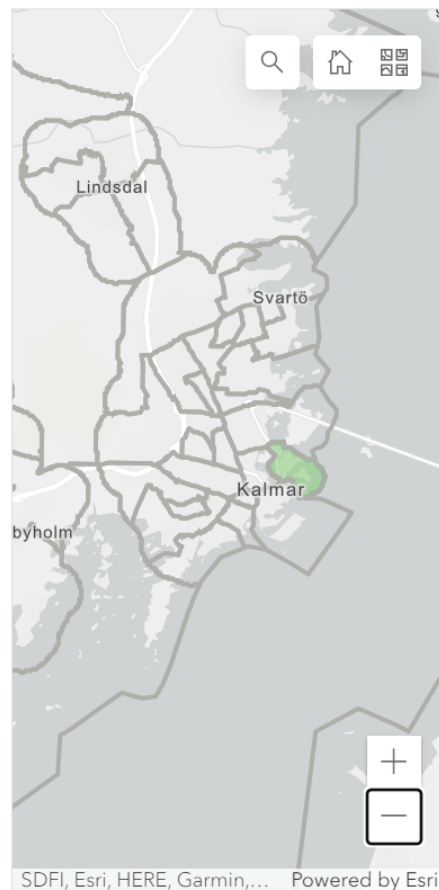
Statistiken till höger visas för hela riket. När du väljer ett län i listan nedan summeras statistiken för det länet. Samma sak gäller när du sedan väljer en kommun och ett DeSO. För att välja ett DeSO behöver du först välja län och kommun.

Ett DeSO tillhör ett regionalt statistikområde, RegSO. Vilket kan ses i varje områdes informationsruta.

Välj ett DeSO
0880C1100

Mer om statistiken

Statistiken finns tillgänglig på SCB:s hemsida under [DeSO i statistikdatabasen](#) och är den senast tillgängliga. Statistik gällande förvärvsarbete, medianinkomst samt hushållens ekonomi är referensår 2021. Resterande statistik gäller 2022. Informationspanelen uppdateras årligen i maj.

Befolkning

1,485

Hushåll

841

Personbilar

746

Statistiken avser personbilar i trafik ägda av fysisk person

Förvärvsarbete

82.9%

Utländsk

9.4%

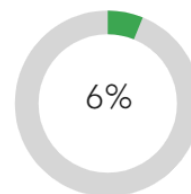
Eftergymnasial utbildning

57.9%

Medianinkomst

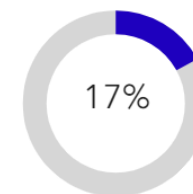
366,920 kr
356 900 kr (Riket)

Låg ekonomisk standard

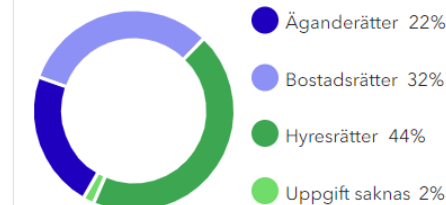
Låg ekonomisk standard avser andelen personer som lever i hushåll vars ekonomiska

Hög ekonomisk standard

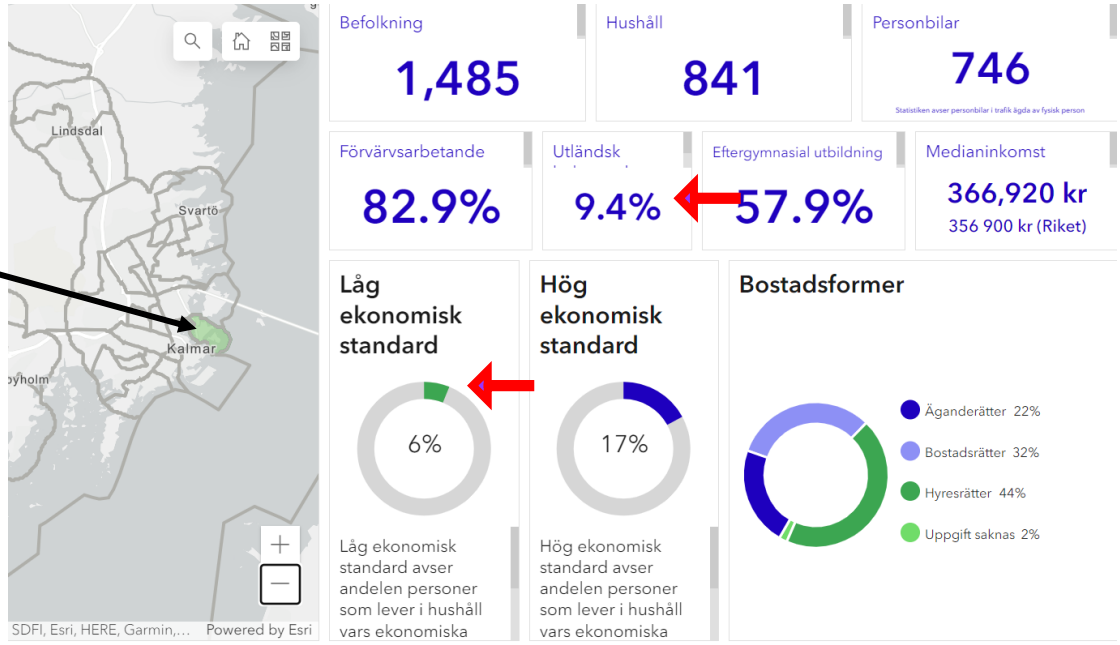
Hög ekonomisk standard avser andelen personer som lever i hushåll vars ekonomiska

Bostadsformer

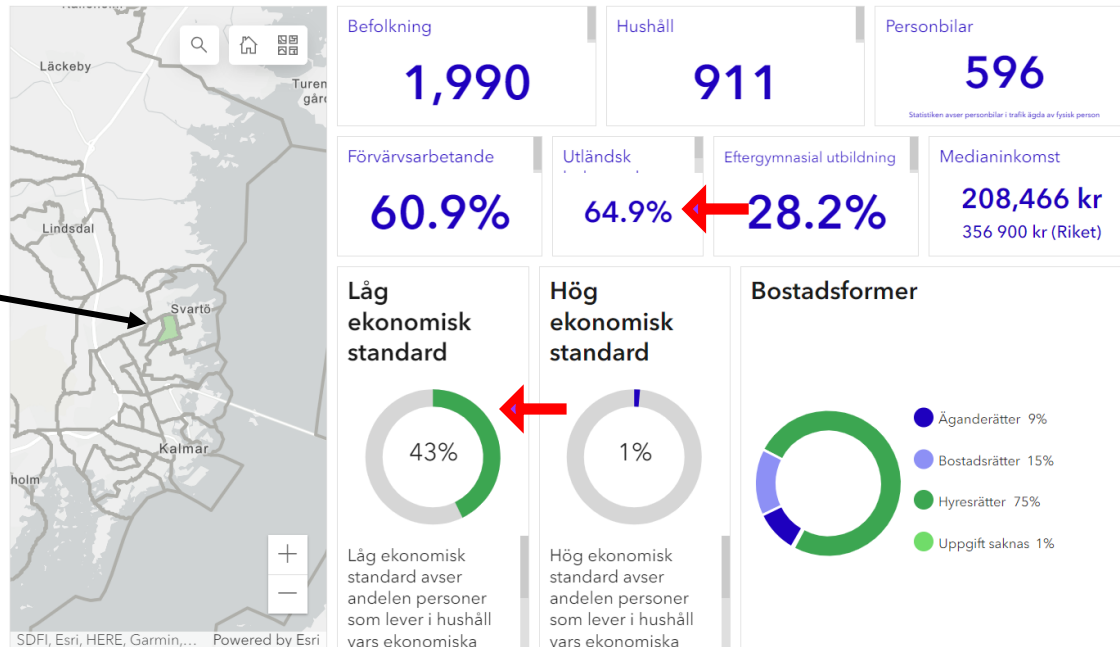
Välj ett DeSO
0880C1100

(ekonomisk standard: Q1;
icke-västerländska: Q1)

Välj ett DeSO
0880C1220

(ekonomisk standard: Q5;
icke-västerländska: Q5)

Kalmar län vs. Halland

Befolkningen uppdelat efter DeSO (aktualitet: årsskiftet 2021/2022^a):

Kalmar län

Antal DeSO	Folkmängd per DeSO, median [min-max]
157	1 532 [850 – 3 639]

^a 317 av de 246 858 folkbokförda personerna kunde inte kopplas till ett DeSO.

Halland

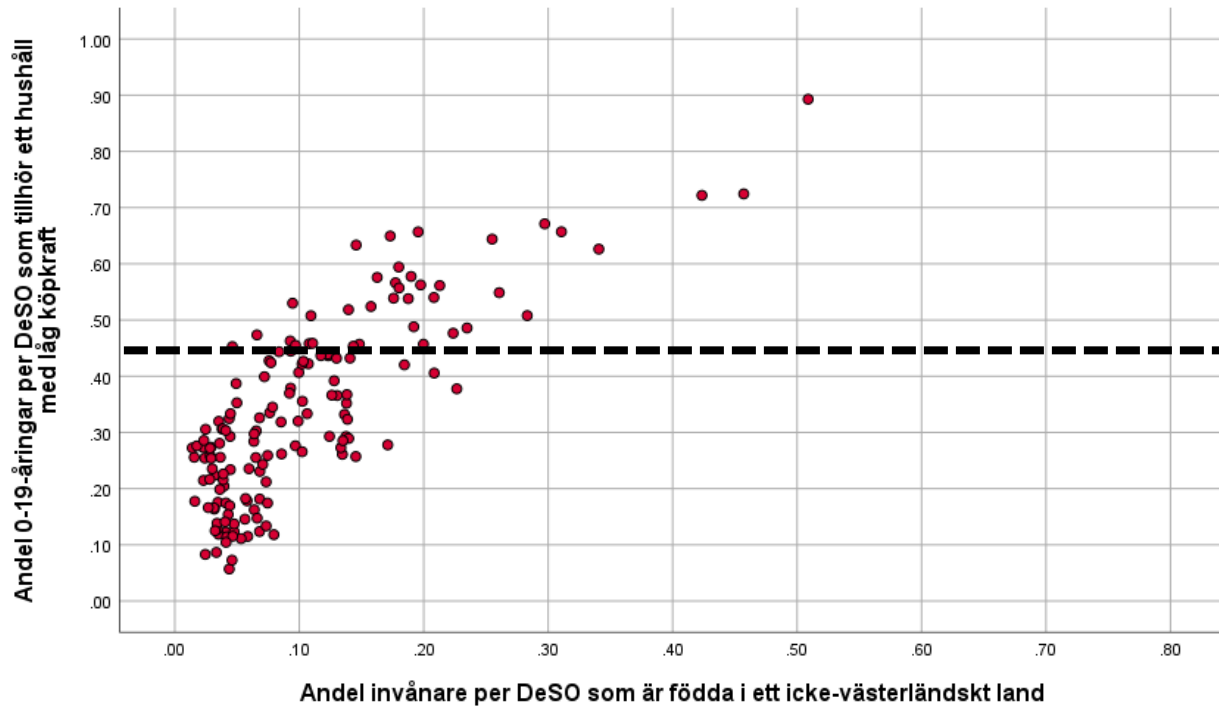
Antal DeSO	Folkmängd per DeSO, median [min-max]
187	1 825 [869 – 3 514]

^a 443 av de 340 243 folkbokförda personerna kunde inte kopplas till ett DeSO.

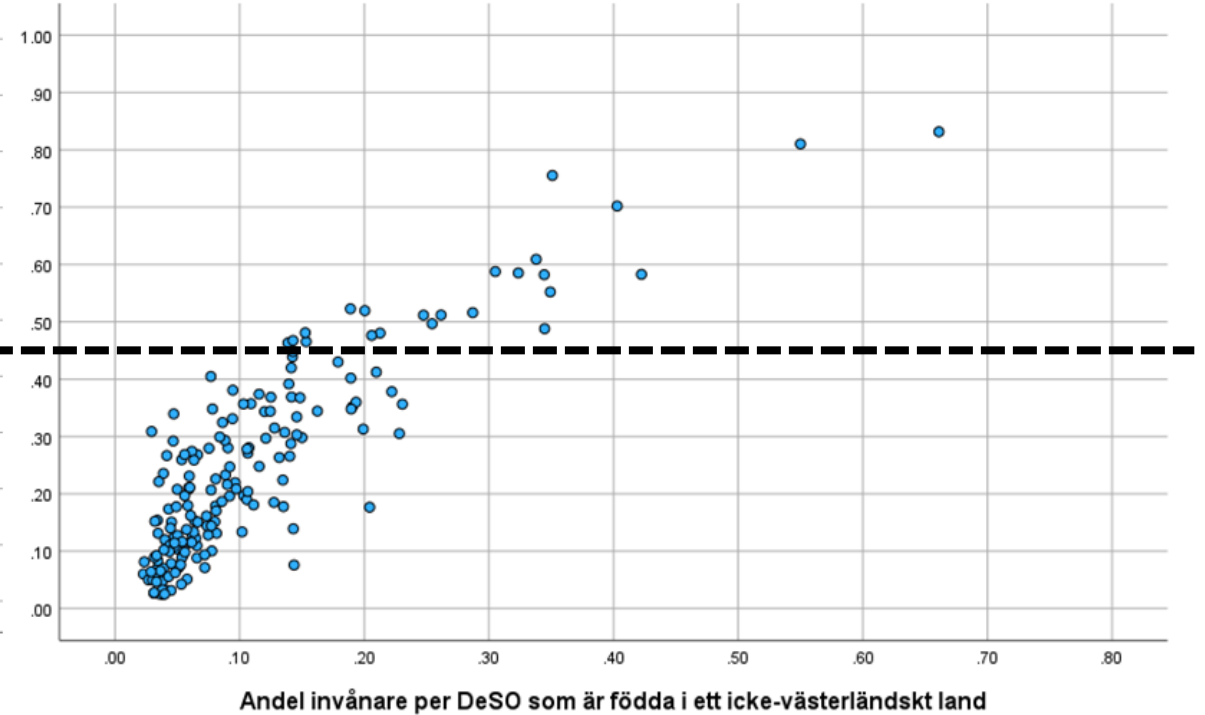
Kalmar län vs. Halland

Andel invånare med icke-västerländskt födelse land vs. andel 0-19-åringar som tillhör ett hushåll med låg köpkraft (varje punkt motsvarar ett DeSO):

Kalmar län

Halland

Kalmar län vs. Halland

Indelning av DeSO i nationella Q-grupper avseende andel 0-19-åringar som tillhör ett hushåll med låg köpkraft:

Kalmar län

Q5	43 (27.4%)
Q4	39 (24.8%)
Q3	39 (24.8%)
Q2	26 (16.6%)
Q1	10 (6.4%)

Halland

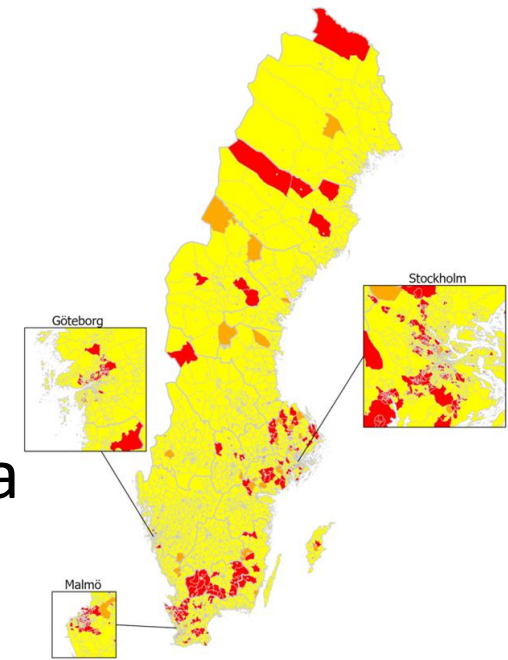
Q5	25 (13.4%)
Q4	35 (18.7%)
Q3	33 (17.6%)
Q2	37 (19.8%)
Q1	57 (30.5%)

Geomapping

- Metod för att analysera och visualisera geografiska skillnader i utfall
- Identifierar områden med förhöjd sjukdomsbörda/sämre "deltagande"

Röda områden

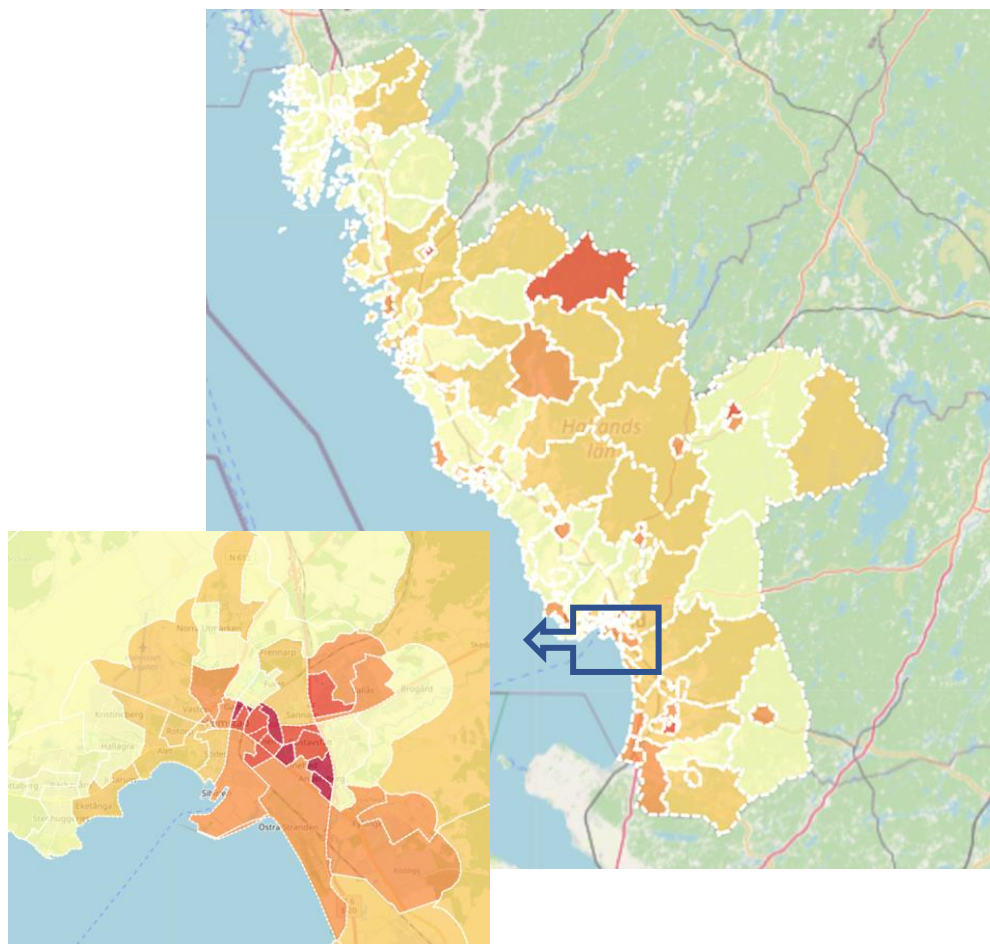
- Skattar associationer avseende DeSO-karakteristika

Statistiska signaler

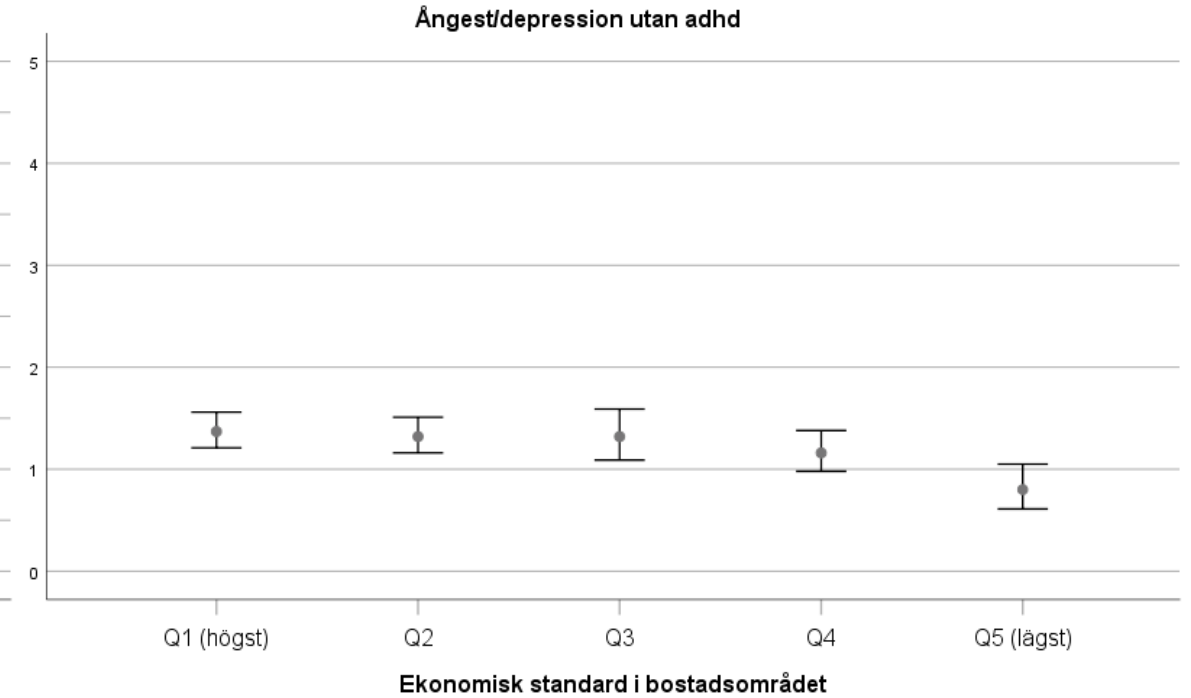
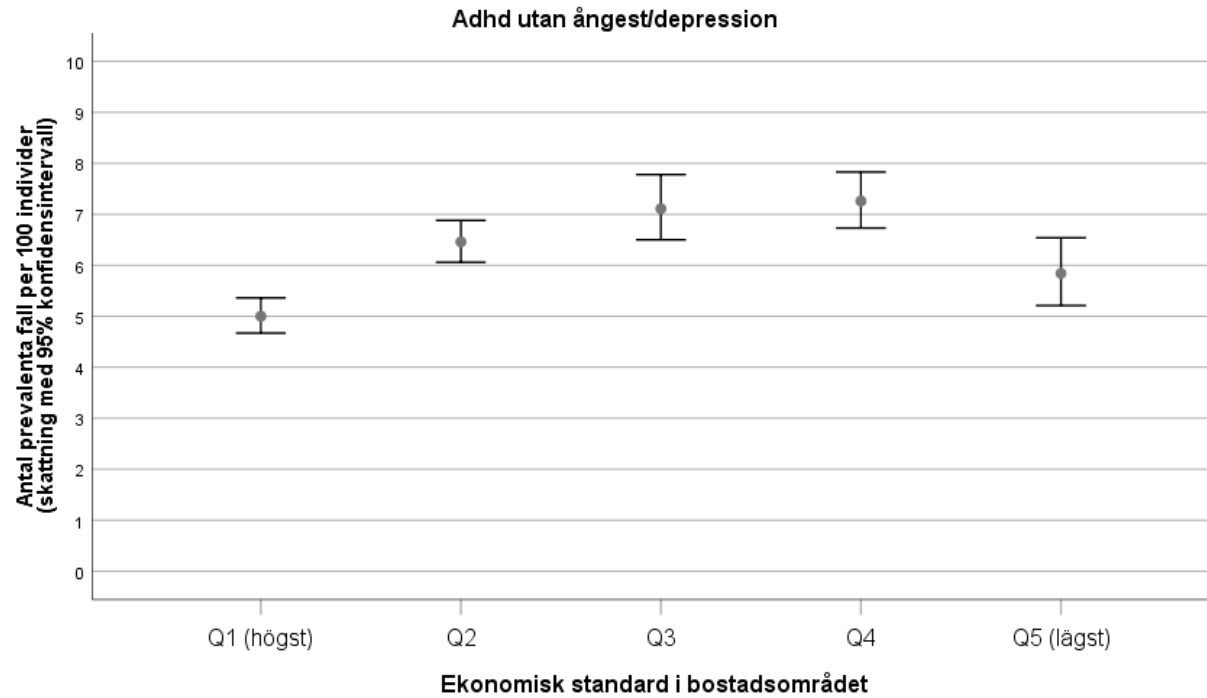
- Förekomst/incidens i varje DeSO utjämnas med en statistisk modell – utjämnning mellan närliggande DeSO
- **Röda signaler** (**nyanser av rött**) – balans mellan ”sant positiva” och ”sant negativa”

Kariesförekomst hos barn i Halland

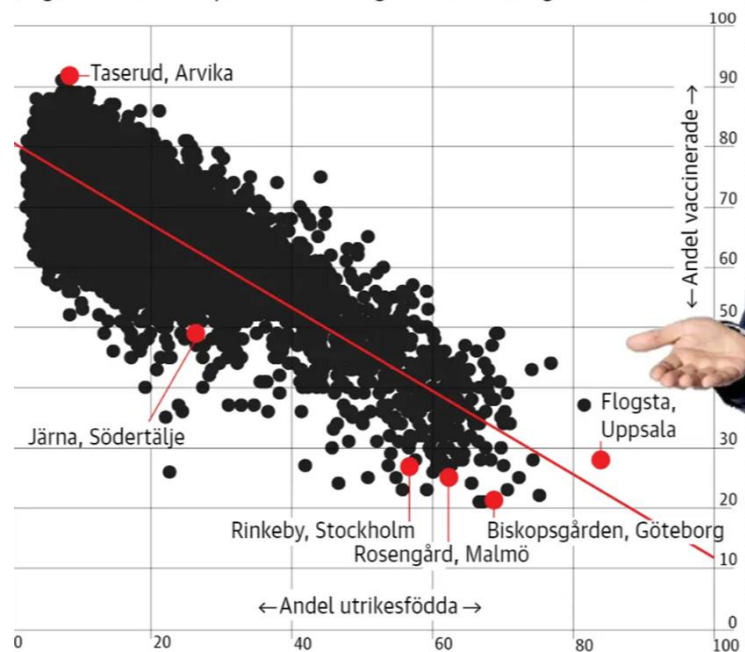
Ersättningsmodell för tandvård (3-23-åringar) i Halland fr.o.m. 1/1 2023: 50% av den årliga ersättningen per individ (1750 kr i genomsnitt) differentieras utifrån skattningar av kariesförekomst per DeSO

BUP-diagnoser i Halland

DELTAGANDE: Dra en parallell till vaccinationstäckning

Samband stadsdelar - vaccinerade och utrikesfödda
Antal vaccinerade med två doser (lodrät axel) och andel utrikesfödda (vågrätt axel). Detta per stadsdel enligt DeSO-indelningen. (Procent)

E

Arbeta data-, analys- och kunskapsdrivet

Anpassa information och kommunikation

Ta vaccinet till gruppen

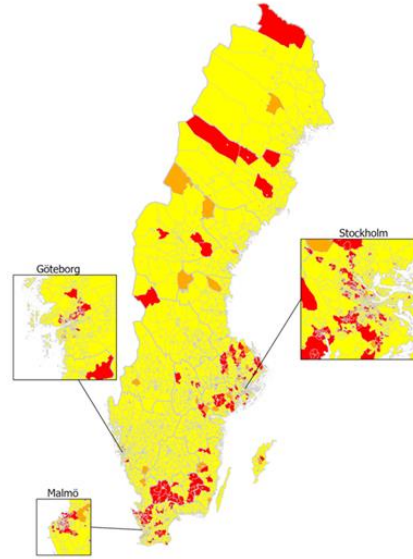
Flera regioner som vi har intervjuat uppger att de inte uppfattade behovet av riktade insatser mot geografiska områden förrän de fick statistik över vaccinationstäckningen i olika demografiska statistikområden (DeSO) från Folkhälsomyndigheten i augusti 2021.

Utveckla informationssystem

Nationella kvalitetsregister
(cancerfall, screeningdeltagande, CVDs, etc.)

Data på
DeSO-nivå

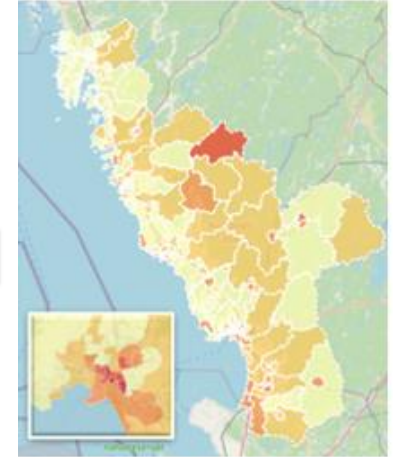
Geomapping

Regionala register
(karies, etc.)

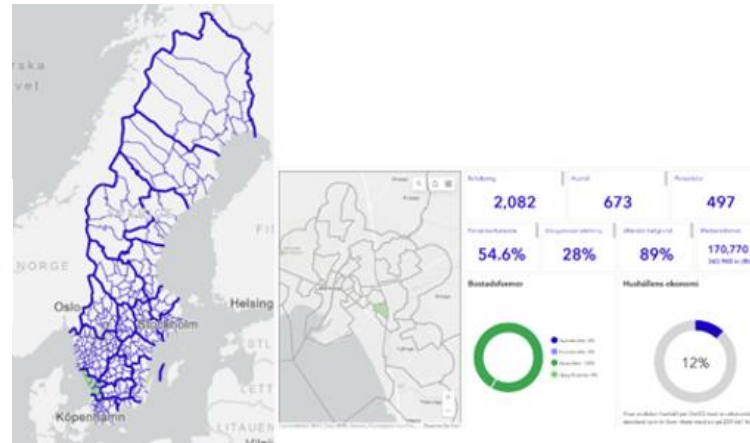
Data på
DeSO-nivå

Geomapping

SCB:s informationspaneler

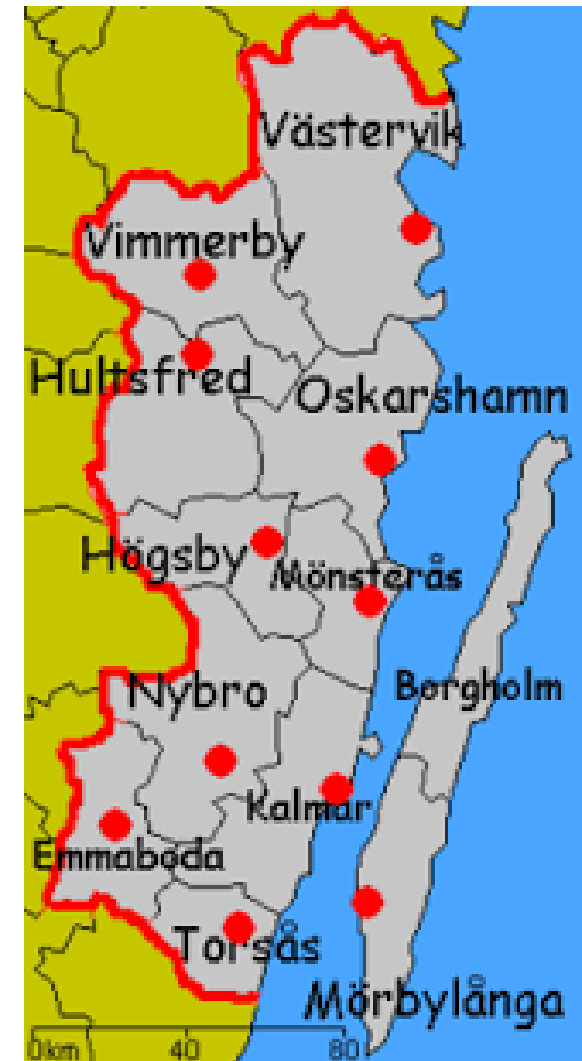
Data på
DeSO-nivå

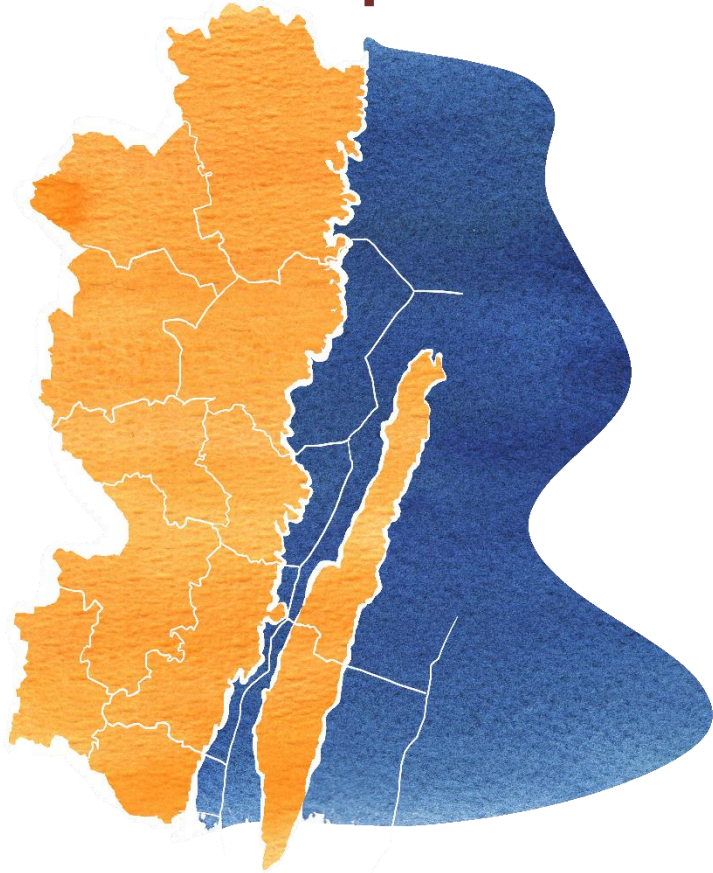
Associationer mellan DeSO-karakteristika och skattade utfall

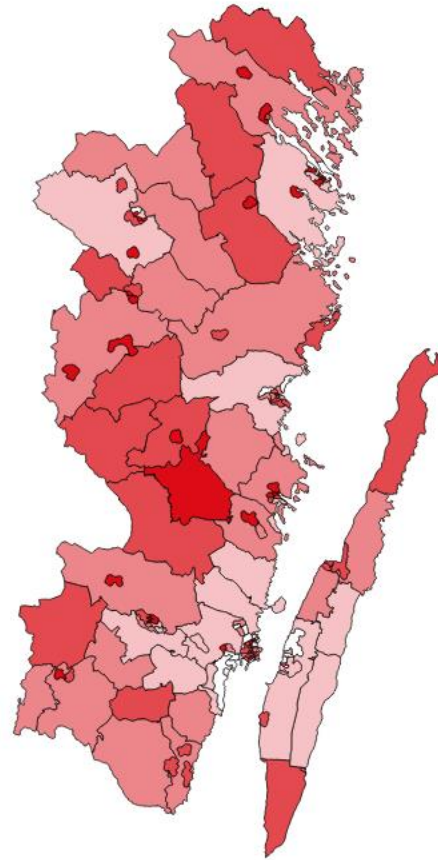
TACK FÖR INBJUDAN!

Stöd för prioritering

Kalmar läns
förutsättningar

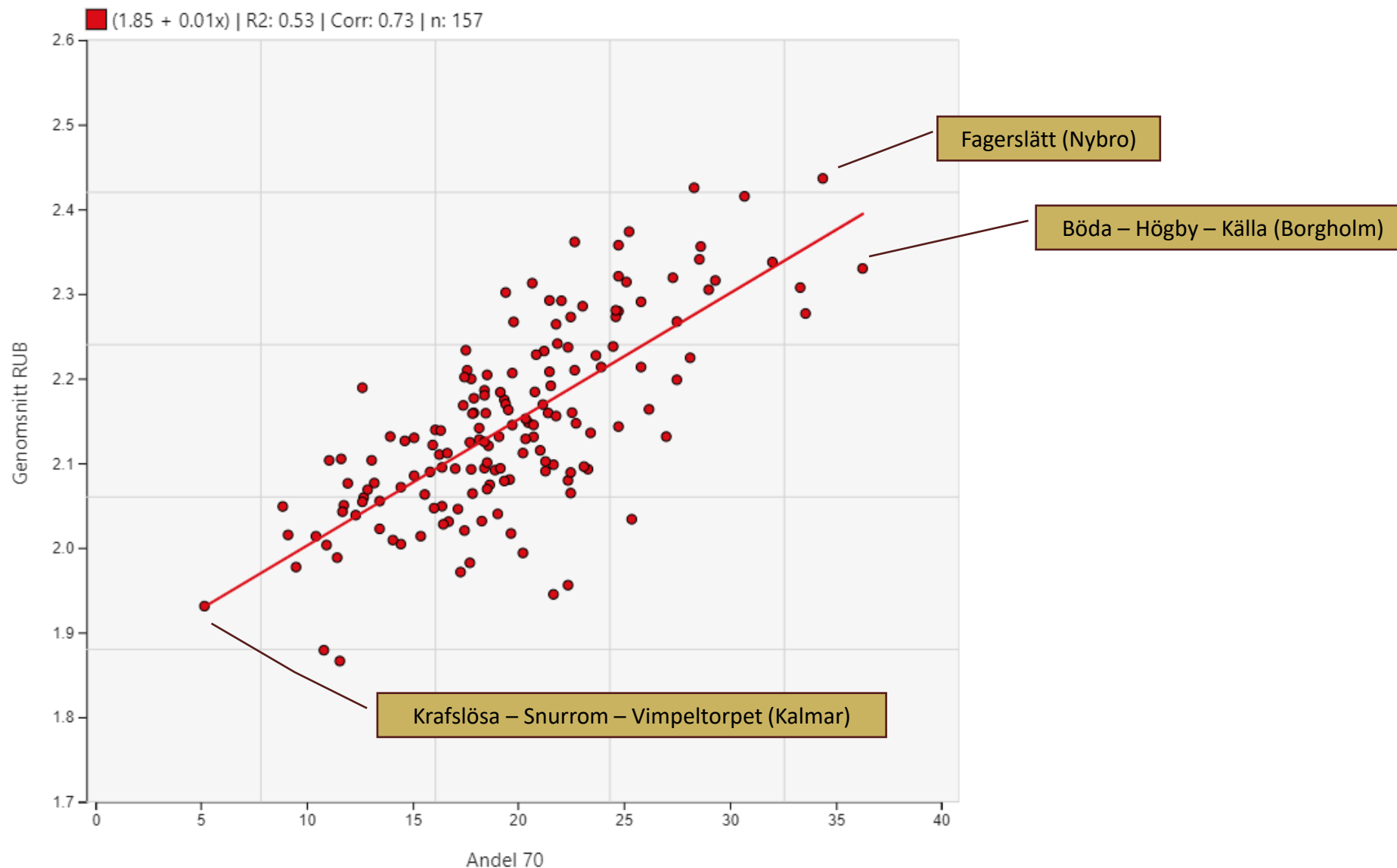
Hälsöfrämjande och
forebyggande

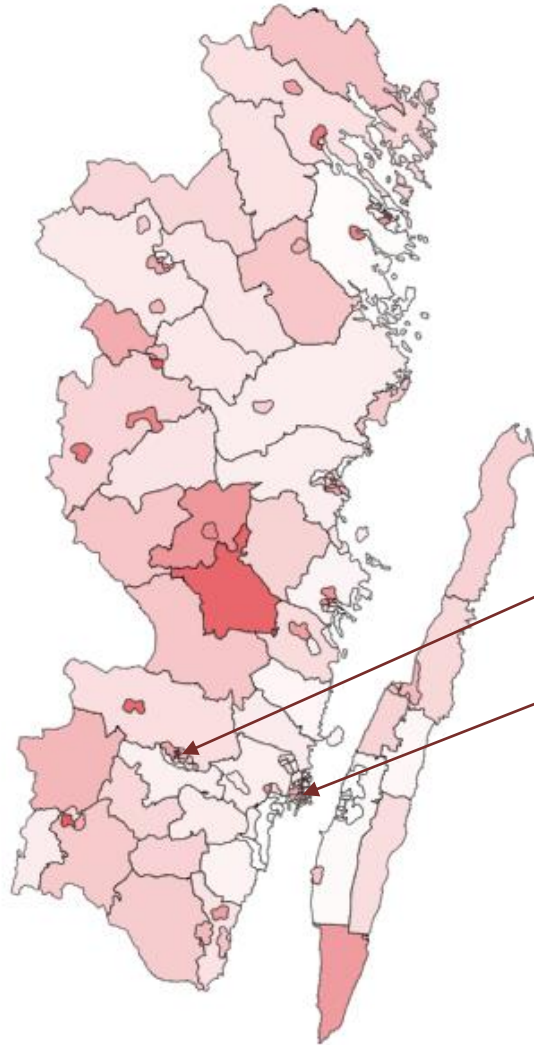
Prioritera patienter
med störst behov

Andel 70+ och genomsnittlig RUB-nivå (sjukvårdsbehov)

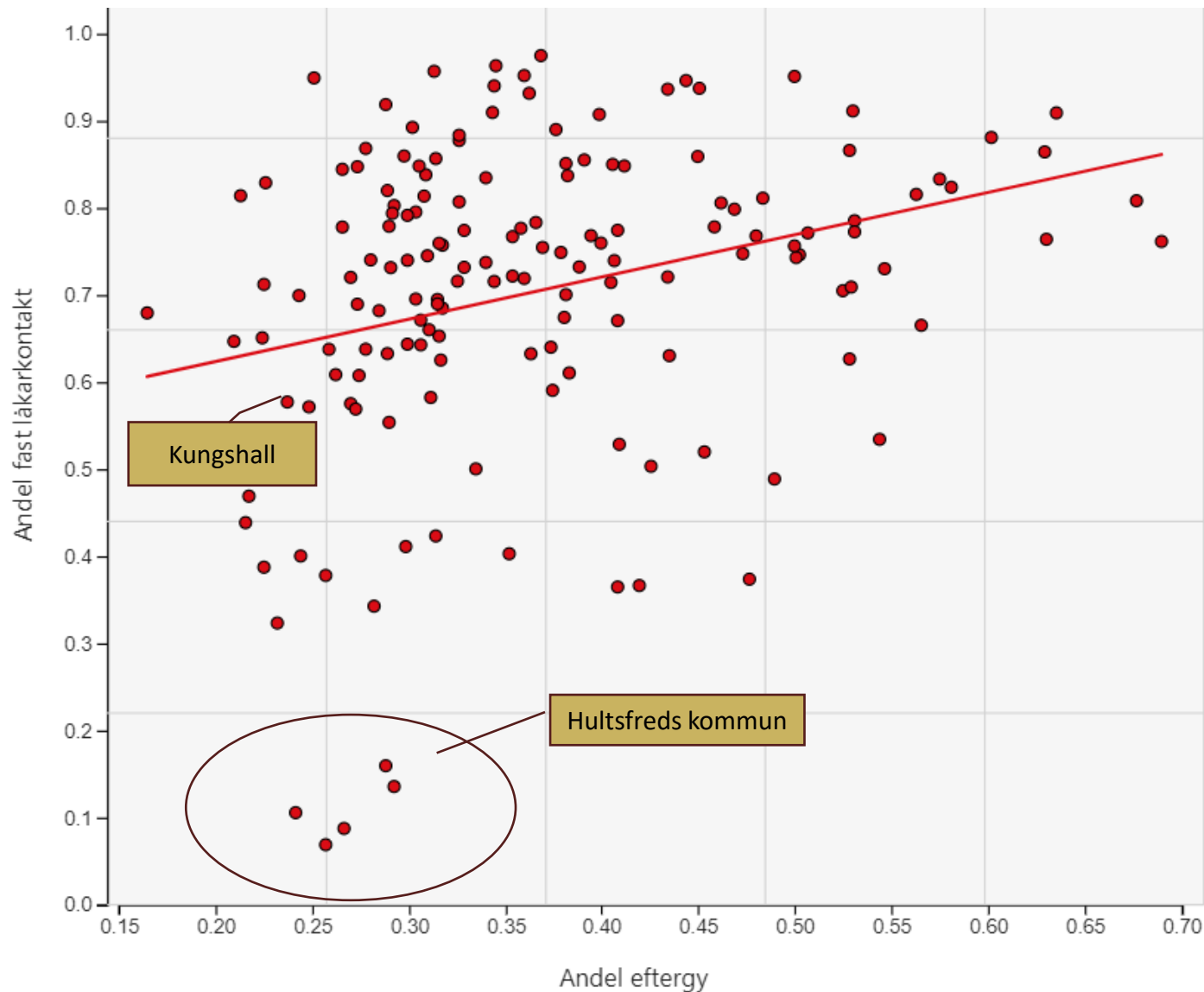
Låg ekonomisk standard 0-17 år – 31 december 2021

Kalmar län: 21,6 %

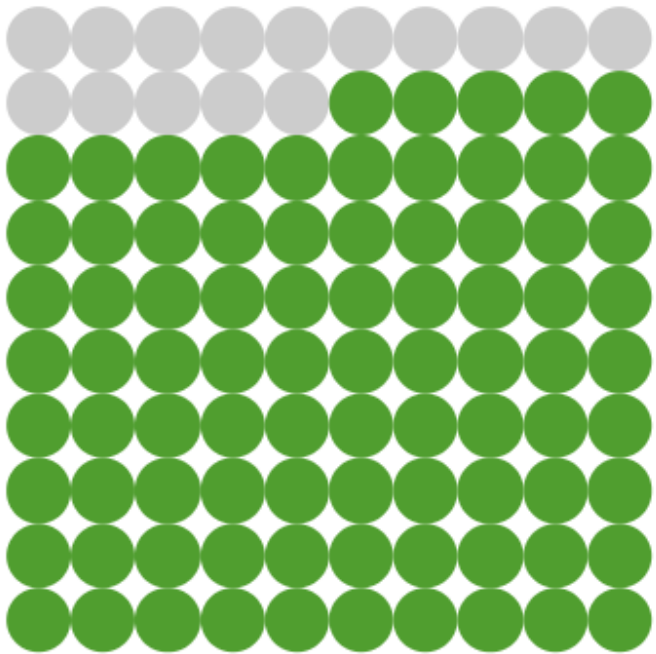
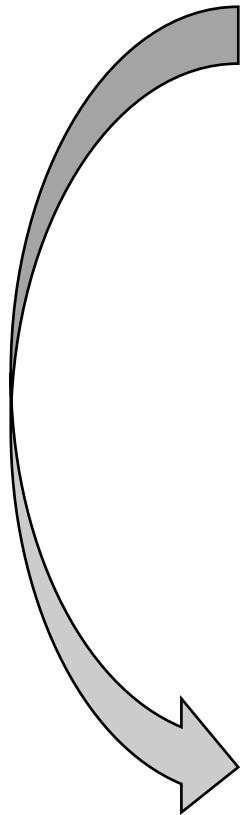
Kungshall (Nybro): 74,5%

Berga (Kalmar): 1,0 %

Andel med eftergymnasial utbildning i befolkningen och fast läkarkontakt

85%

avslutar gymnasieutbildning
inom 4 år.

Gymnasieutbildningens
betydelse

4 **AV** **10**

som saknar gymnasieutbildning
förvärvsarbetar (19-25-åringar)

3 **AV** **10**

som saknar gymnasieutbildning
har låg lön eller ekonomiskt
bistånd (19-25-åringar)

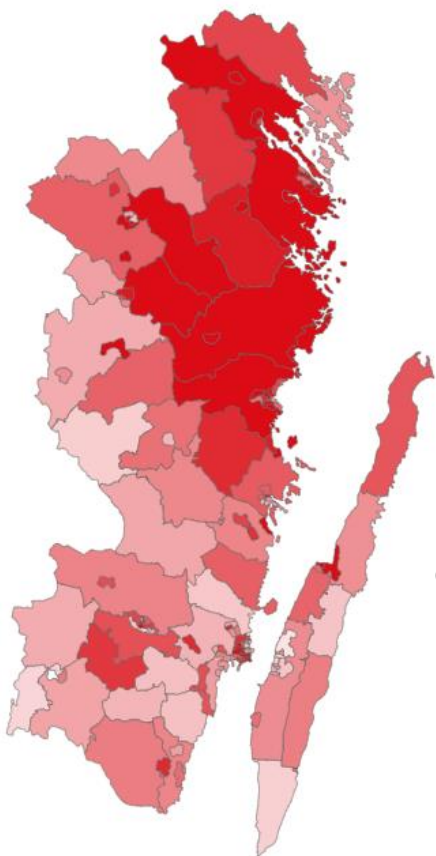
3 **AV** **10**

Studerar, är
sjukskrivna eller
är föräldralediga

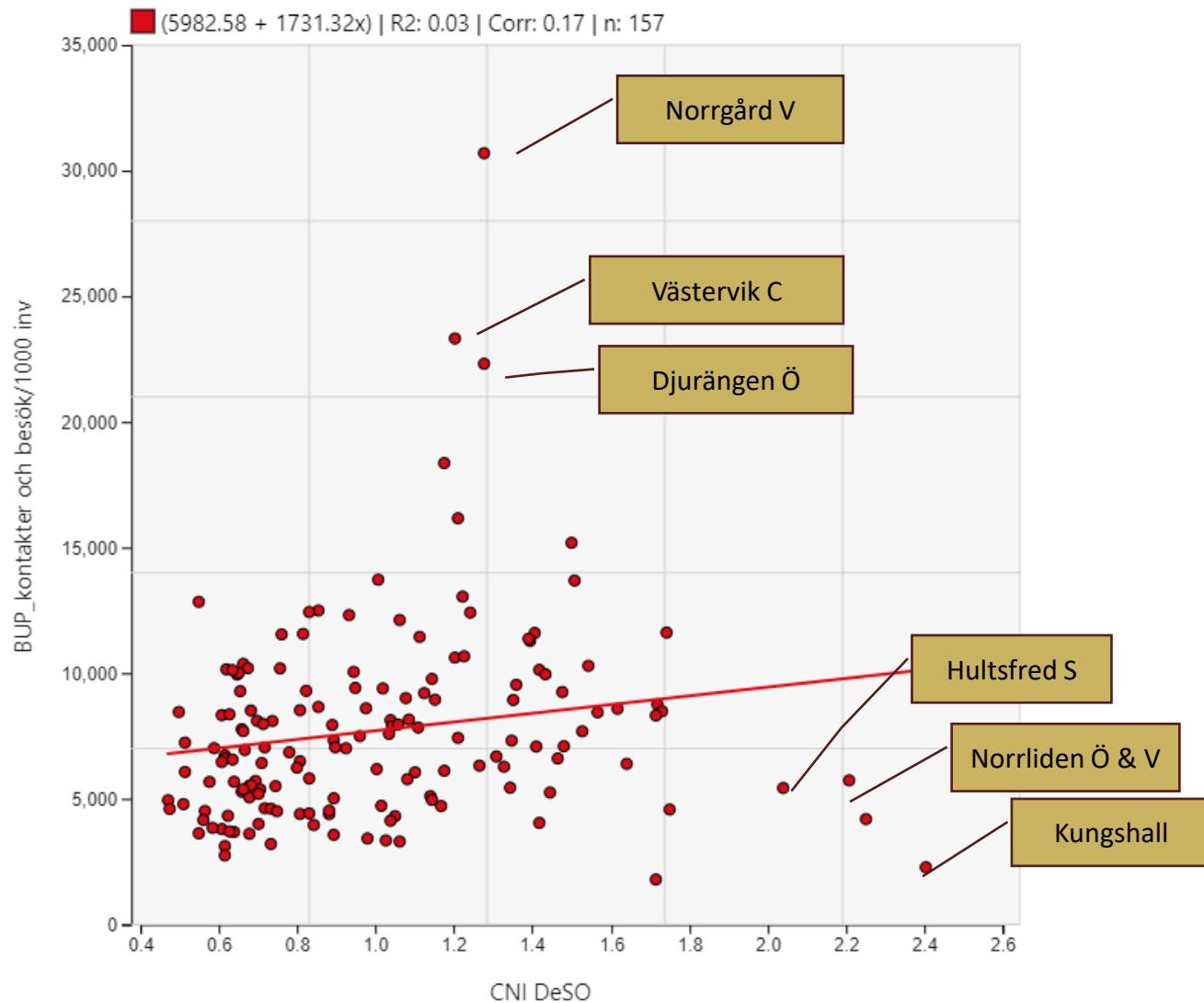
Källa: SCB, regional mikrodatabas Kalmar län 2017

Besök och kontakter med BUP

BUP - besök och kontakter per 1000 invånare (6-17 år)

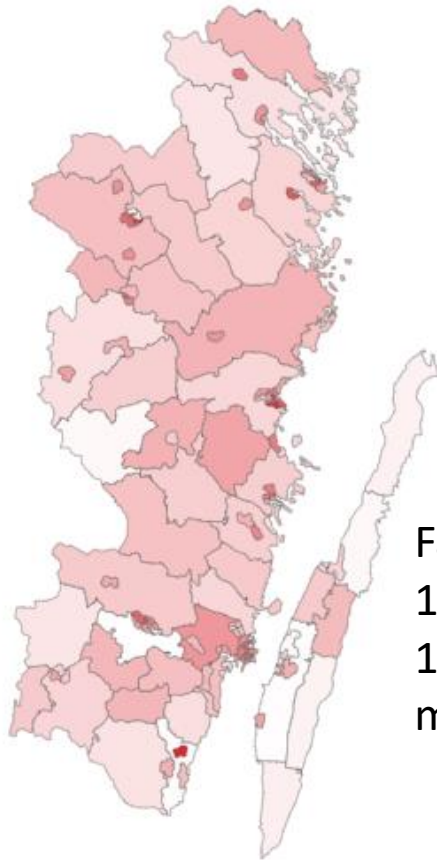

Färgskala:
9000 besök/kontakter per
1000 invånare och område ger
maximalt röd färg.

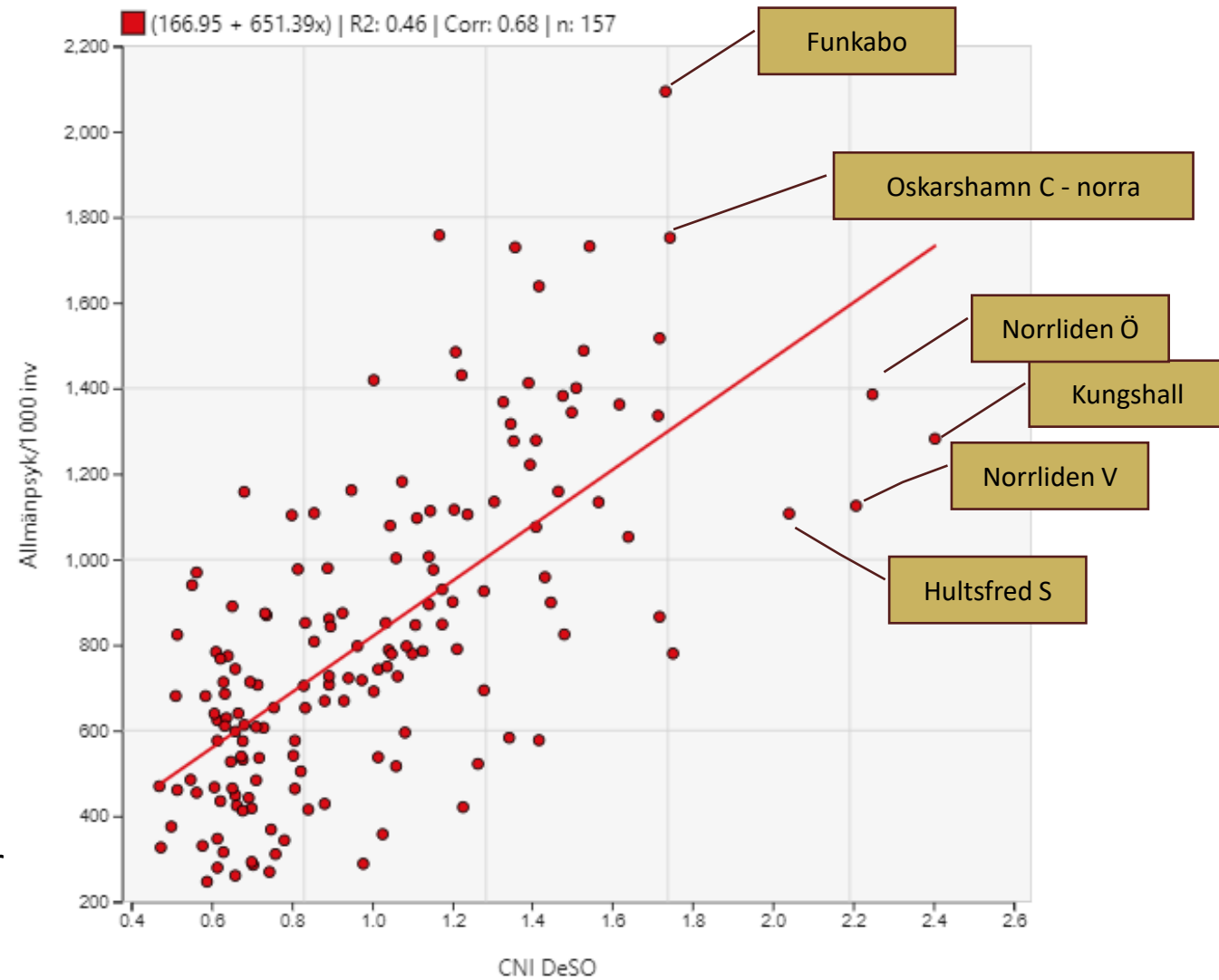

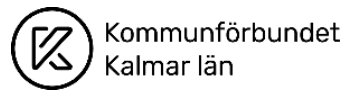
Besök och kontakter med allmänpsykiatrin

Allmänpsykiatri - besök och kontakter per 1 000 invånare

Färgskala:
1900 besök/kontakter per
1000 invånare och område ger
maximalt röd färg.

Länsgemensam ledning i samverkan
Inom socialtjänst och angränsande område hälso- och sjukvård samt skolan i Kalmar län